

Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Horsterweg 45 m.b.t. vergunning huisvesting arbeidsmigranten – 21 mei 2024

Op 9 april 2024 heeft Horst aan de Maas haar ontwerpbesluit gepubliceerd m.b.t. de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het huisvesten van arbeidsmigranten aan de Horsterweg 45 in Grubbenvorst. De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten maakt bijgaand haar zienswijze kenbaar.

Bij de aanvraag voor de locatie Wijnen (Horsterweg 45) – in 2023 ingediend – is een uitgebreide procedure van toepassing, omdat de locatie niet past binnen het Paraplubestemmingsplan ‘Internationale werknemers Horst aan de Maas 2021’. De aanvraag voor de activiteit bouwen is, voor wat betreft de strijdigheid met het parapluplan mede aangemerkt als een aanvraag voor het opheffen van deze strijdigheden door af te wijken van het bestemmingsplan. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 2.10, tweede lid van de Wabo. Om de vergunning te verlenen moet toepassing gegeven worden aan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3:4 Awb. Voor deze procedure geldt dat een ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd voor 6 weken. Gedurende deze 6 weken kunnen eenieder zienswijzen naar voren brengen. Daarna worden de eventuele ingebrachte zienswijzen beantwoordt en kunnen nog bezwaar- en beroepsprocedures volgen.

Geschiedenis

In de gemeente Horst aan de Maas worden veel arbeidsmigranten gehuisvest. Voorspellingen wijzen er op dat de bevolking van Horst aan de Maas binnen afzienbare tijd voor zo’n 25% (één op de vier bewoners) bestaat uit arbeidsmigranten. En de huisvesting van die arbeidsmigranten concentreert zich op een aantal plekken binnen de gemeente. De Horsterweg en omgeving is zo’n concentratie. In een cirkel van zo’n 3 kilometer zijn (of worden op korte termijn) zón drieduizend (!) arbeidsmigranten gehuisvest. Het is dan ook niet voor niets, dat het college van B&W aangegeven heeft, dat wegen gezocht moeten worden om de groei van het aantal in Horst aan de Maas gehuisveste arbeidsmigranten gestopt moet worden. En dat zou zeker moeten gelden voor de concentratiegebieden, zoals de omgeving Horsterweg.

Al in 2020 werd het bestemmingsplan aangepast om realisatie van projecthuisvesting glastuinbouw op de locatie Horsterweg 45 te Grubbenvorst mogelijk te maken, waardoor voldoende huisvesting voor Wijnen Square Crops mogelijk wordt gemaakt. In de ruimtelijke onderbouwing van deze bestemmingsplanwijziging werd opgemerkt dat Noord-Limburg zich kenmerkt door “een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Er dient een transformatie van de bestaande woningvoorraad plaats te vinden, aangezien er nauwelijks bevolkingsgroei meer is”. Inmiddels is de situatie – zeker in het licht van de huidige ontwikkelingen aan de Horsterweg en omgeving – sterk veranderd. Het woon- en leefklimaat nemen in snel tempo af, iets wat het gemeentebestuur – in woorden – onderkend.

Verder wordt in de ruimtelijke onderbouwing gesteld dat de wijziging “voorziet in de mogelijkheid tot structurele huisvesting van arbeiders. Door het onderhavige project wordt huisvesting gecentraliseerd bij de arbeidslocatie; er is sprake van minder versnippering van huisvesting van arbeiders op Californië en de bredere omgeving”. Met name de laatste opmerking “minder versnippering” is inmiddels een gotspe, gezien de grote toename van huisvestingslocaties in dit gebied! En ook dat wordt door het gemeentebestuur – nogmaals: in woorden – onderkend. Ook het argument in de ruimtelijke onderbouwing van de bestemmingswijziging¹ is duidelijk achterhaald.

¹ Significante weerstand onder de bevolking, waardoor realisatie onhaalbaar of lastig te bewerkstelligen is en afwijkende oplossingen noodzakelijk zijn om huisvesting in de regio te kunnen garanderen. Door huisvesting dicht bij de bedrijven te realiseren zijn er minder verkeersbewegingen nodig. Huisvesting dicht bij de arbeid in hoogwaardige gebouwen draagt bij aan de aantrekkelijkheid en imago van de sector en het gebied Californië.

De aanvankelijk tijdelijk gehuisveste arbeidsmigranten vestigen zich in steeds grotere getalen in de woonkernen (m.n. wijken met veel sociale huurwoningen!) en het is logisch dat in de toekomst de nu tijdelijk gehuisveste arbeidsmigranten zich deels ook gaan vestigen in die woonwijken. En – wat nog belangrijker is – de “significante weerstand” die in de ruimtelijke onderbouwing van 2020 gesignaleerd werd in de woonkernen is momenteel zeer manifest aanwezig in het gebied Horsterweg en omgeving. De impact en overlast is enorm. Maar het wordt saai: ook op dit punt wordt dat door het gemeentebestuur – zoals gezegd in woorden – onderkend...

Uit de stukken die toegestuurd zijn in het kader van een Woo-verzoek met betrekking tot de vergunningverlening voor huisvesting van arbeidsmigranten in een tuinbouwloods aan de St. Jorisweg 70 blijkt dat het proces van deze vergunningverlening door oud-wethouder Rudy Tegels on-hold is gezet vanwege de samenloop met ontwikkelingen met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten op Horsterweg 45 en Horsterweg 57 (inzake de hoeveelheid arbeidsmigranten die gehuisvest zouden gaan worden en de cumulatie in de omgeving, die dat met zich mee zou brengen). De overwegingen die toen speelden – een rem op de toename van huisvestingslocaties en daaraan inherent de groei

Permanente huisvesting arbeidsmigranten Grubbenvorst

Het college maakt het permanent huisvesten van 165 arbeidsmigranten mogelijk aan de Horsterweg in Grubbenvorst. Horst aan de Maas wil een gemeente zijn waar tijdelijke en nieuwe inwoners verspreid over onze gemeente goed kunnen wonen, werken en meedoen.

Een fijne omgeving voor de arbeidsmigrant én de omwonenden. Bij shortstay van arbeidsmigranten zet de gemeente in op balans. In gebieden waar sprake is van ongewenste cumulatie met betrekking tot huisvesting van internationale werknemers, bijvoorbeeld Horsterweg-Venloseweg, is het college daarom terughoudend om mee te werken. Het college maakt voor deze locatie een uitzondering, omdat hier al sprake was van een principe akkoord én omdat de ondernemer kwalitatief goed huisvest en op een goede wijze het beheer in de omgeving organiseert.

van het aantal arbeidsmigranten – heeft het college van B&W in de praktijk links laten liggen, want inmiddels zijn zowel St. Jorisweg 70 als Horsterweg 57ab vergund en wil het college – gezien het voorliggende ontwerpbesluit – óók Horsterweg 45 vergunnen. De conclusie lijkt daarmee gerechtvaardigd dat de “woorden” waaraan in voorgaande gerefereerd werd, voor dit college van B&W inderdaad slechts woorden zijn.

In de Raadsinformatiebrief 24 009 met als titel “Grip op huisvesting arbeidsmigranten” is ingegaan op de discretionaire bevoegdheid van het College van B&W inzake vergunningverlening bij de huisvesting van arbeidsmigranten met als motto “Nee, tenzij” in plaats van het eerdere beleid van “Ja, mits”. In de praktijk wordt gewoon tegemoet gekomen aan de wensen van de initiatiefnemers! Dat gebeurt weliswaar steeds met nieuwe argumenten – in die zin is het college creatief – maar steeds komt het er op neer dat nieuwe huisvestingslocaties (en daarmee de groei van het aantal arbeidsmigranten in dit gebied) toegestaan worden. Dat moge blijken uit bijgaande publicatie. Verder blijkt uit deze publicatie dat het gemeentebestuur haar “toezeggingen” aan initiatiefnemers kennelijk van groter belang acht dan de toezeggingen aan de omwonende burgers! Niet echt het toonbeeld van een betrouwbare overheid. Daarbij dient aangetekend dat het college eerder (in verband met een andere casus) in de raadsvergadering heeft aangegeven dat een principeakkoord geen juridische status heeft.

Milieuozonering

De huisvestingslocatie Horsterweg 45 is volledig gelegen binnen 100 meter afstand van een potgrondverwerker (milieucategorie 3.2). Wettelijk kunnen niet zomaar woningen c.q. milieugevoelig objecten gerealiseerd worden. Toch is de gemeente voornemens de vergunning te gaan verlenen. Waarschijnlijk vanuit de redenering die we ook al hebben aangetroffen bij de gemeente Venlo, waar arbeidsmigranten pal onder windmolens gehuisvest worden: arbeidsmigranten zijn “hulpmiddelen”, geen “mensen”! Je zou er sarcastisch van worden: “arbeidsmigranten zullen geen (nadelige) gevolgen ondervinden van de buurman, een milieuozonering is immers een speeltje van regelneven en dient geen enkel doel...”. De gemeente heeft dus de bestemming van “wonen” aangepast naar “agrarisch”, want “dan wijzigen de normen” en dan valt het “binnen de normen die ze daar voor hanteren” en kunnen er 165 arbeidsmigranten permanent wonen. Er is door de gemeente rekening gehouden met deze situatie en het is getoetst, aldus oud-wethouder Tegels in de raadsvergadering van mei 2020.

De wettelijk geregelde zonering is een belangrijk middel om te voorkomen dat er hinder ontstaat. Ook zorgt dit ervoor dat bestaande bedrijven niet onevenredig in hun belangen worden geschaad. Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de leefkwaliteit. Nogmaals, kennelijk geldt dat niet als het gaat om arbeidsmigranten...

Vraag

De aanvraag voor vergunning loopt al langere tijd. Op 25 januari 2020 werden de plannen met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten aan de Horsterweg 45 voor de eerste keer gepresenteerd aan de omwonenden. Op 18 oktober 2023 werden de omwonenden opnieuw uitgenodigd door de initiatiefnemer. De omgevingsvergunning die in 2021 is aangevraagd, is voor zover bekend, niet ingetrokken. Vervolgens zijn er in december 2023 nog eens twee aanvragen ingediend. De status van een en ander, ook in relatie tot het ontwerpbesluit, zijn voor ons niet geheel duidelijk. Duidelijkheid hierover is van belang, omdat vanaf 1 januari 2024 (ingang omgevingswet) een bindend adviesrecht geldt voor de gemeenteraad inzake de huisvesting van arbeidsmigranten. Ons inziens dient in dit geval op die bepaling in de omgevingswet door het gemeentebestuur geanticipeerd te worden.

Permanent

Als we de publicatie van de gemeente (zie hiervoor) moeten geloven, dan gaat het in geval van Horsterweg 45 om “permanente” huisvesting. Dat lijkt in strijd met het Paraplubestemmingsplan ‘Internationale werknemers Horst aan de Maas 2021’, waarin de regel geldt dat huisvesting voor maximaal tien jaar geldt. Die “tien jaar” kan niet opgevat worden als “zomaar een termijn”, maar er heeft bij de vaststelling van het Parapluplan in de gemeenteraad uitvoerige discussie over plaats gevonden. Enerzijds is er door omwonenden en belangenorganisaties (waaronder de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten) gepleit voor een kortere termijn, anderzijds hebben met name initiatiefnemers en hun ondersteuningsorganisaties gepleit voor een langere termijn (in verband met de investeringskosten). We kunnen vaststellen dat wat betreft de termijn dus sprake is van een gedegen afweging. In dat kader is het vreemd dat bij deze aanvraag voor de vergunning daar toch van afgeweken wordt. Ook hier ontstaat de indruk om – zoals we het college kennen – initiatiefnemers maximaal tegemoet te komen, los van de impact op de omgeving en ondertussen te trachten die omgeving rustig te houden door toezeggingen die in een later stadium niets waard blijken te zijn.

Lege bedden

Uit recente publicaties in de media blijkt dat vergunde bedden in de regio niet volledig bezet worden. Zo zien we bijvoorbeeld dat Kafra (Otto Workforce) locaties die bedoeld (en vergund) zijn voor arbeidsmigranten “omkat” tot huisvesting voor vluchtelingen (asielzoekers/statushouders). Of dat te maken heeft met het verdienmodel van de exploitanten van deze locaties (met huisvesting van asielzoekers kun je wellicht meer verdienen?) of met een dalende behoefte aan arbeidsmigranten, is niet duidelijk. In ieder geval is deze concrete en actuele situatie in strijd met de onderbouwing van het ontwerpbesluit, waarin gesteld wordt: “Gelet op de structurele behoefte in de regio aan internationale werknemers voorziet deze ondernemer op een goed onderbouwde wijze aan deze behoefte”. Bij die “onderbouwing” kunnen dus op z’n minst vraagtekens geplaatst worden. Sowieso is bij de gemeente helemaal niet bekend wat de bezettingsgraad is van de al vergunde huisvestingslocaties. In ieder geval is bij ons niet bekend of de gemeente onderzoek heeft gedaan naar die bezettingsgraad. Dus mag geconcludeerd worden dat de “onderbouwing” gebaseerd is op drijfzand.

Beheer

Onduidelijk is hoe het beheer van de huisvesting geregeld is. Daarover wordt in de aanvraag niets vermeld. Wel is bij de presentatie van de plannen van Wijnen aangegeven dat er bij de huisvesting van de arbeidsmigranten samengewerkt wordt met uitzendbureau AB-WERKT.

AB-WERKT zou ervaring hebben met de exploitatie van zulke huisvestingslocaties. Als argument werd verder naar voren gebracht dat er maatschappelijk gezien een splitsing tussen werkgever en werknemer gewenst is. Een wat vreemde argumentatie, want de “werkgever” is in dit geval het uitzendbureau, die juist als uitgangspunt heeft “tijdelijke tewerkstelling”! De splitsing van werk en huisvesting is door de Commissie Roemer onder andere aanbevolen in relatie tot de tewerkstelling en huisvesting door uitzendbureaus. In de praktijk zien we dat bijvoorbeeld door de uitzendbranche allerlei creatieve toepassingen gebruikt worden om aan deze “aanbeveling” tegemoet te komen. Zo heeft Otto Workforce een eigen huisvestingspoot (Kafra) opgezet en in het geval van Wijnen zien we weer een andere variant. Maar in de praktijk blijft nog steeds: heb je problemen op het werk, dan moet je als arbeidsmigrant (binnen vier weken) vertrekken en heb je problemen met je woning, dan moet je daar vertrekken én wordt je ook ontslagen. Wat dat betreft veranderd er dus niets!

Cumulatie

Aanvullend op wat in voorgaande is gezegd over de cumulatie van huisvestingslocatie: die cumulatie is mede veroorzaakt omdat de gemeente Venlo aan de grenzen van Horst aan de Maas ook grote locaties (van 600 tot 800 mensen die gehuisvest worden) realiseert. De ervaring in de afgelopen 4,5 jaar leert dat de gemeente in de praktijk niets doet met dit gegeven. Door de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten is met grote regelmaat gewezen op die cumulatie en steeds weer stelt het college van B&W dat ze daar rekening mee houdt, waarna er toch weer nieuwe vergunningen verleend worden. Concreet voor de buurt rondom de locatie Horsterweg 45: de buurt is de laatste jaren geconfronteerd met een groot aantal ontwikkelingen, die het karakter van de buurt grondig hebben veranderd. Zo heeft de buurt te maken met Greenport en de daar gelokaliseerde distributiebedrijven, veelal met huisvesting van arbeidsmigranten. In een straal van zo’n 3 kilometer heeft de buurt te maken met (al gerealiseerde en toekomstige) huisvesting van 3000 arbeidsmigranten. Verder grenzen ze aan het gebied Californië 2 en zijn ze sinds enige tijd opgezaald met grote windturbines. Bij al die ontwikkelingen is niet of nauwelijks rekening gehouden met belangen van de omwonenden, waar de te huisvesten arbeidsmigranten óók mee geconfronteerd zullen worden.

Werknemers voor eigen bedrijf?

In het bestemmingsplan ten behoeve van Horsterweg 45 wordt onder Hoofdstuk 1 artikel 3, 1c gesteld dat er sprake mag zijn structurele huisvesting van maximaal 165 agrarische arbeidsmigranten in agrarische bedrijfsgebouwen, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

1. er sprake is van een volwaardig en als zodanig bestemd agrarisch bedrijf;
2. de huisvesting plaatsvindt in bestaande dan wel nieuw te bouwen bedrijfsgebouwen binnen het agrarische bouwblok niet zijnde tijdelijke woonunits, kampeermiddelen en stacaravans;
3. in combinatie met structurele huisvesting is tijdelijke huisvesting (in de vorm van woonunits) wel toegestaan mits aan de navolgende voorwaarden wordt voldaan:
4. *de eigenaar van het bedrijf dient aan te tonen dat structurele huisvesting noodzakelijk is voor de bedrijfsbehoefte van het agrarische bedrijf. Indien nodig wordt advies ingewonnen bij een onafhankelijke derde partij;*
5. *het moet gaan om huisvesting van arbeidsmigranten die op het bestaande bedrijf werkzaam zijn.*

Met betrekking tot punt 4 is in de stukken geen onderbouwing, c.q. gevalideerd bewijs aangetroffen, noch van het bedrijf zelf, noch van een onafhankelijke derde partij, waaruit blijkt dat sprake is van noodzakelijke structurele huisvesting.

Met betrekking tot punt 5 dient opgemerkt dat de uitvoering van een en ander plaats vindt onder auspiciën van uitzendbureau AB-WERKT. Het karakter van dit bedrijf is “uitlenen van werknemers” op tijdelijke basis. Daarbij kan dat “uitlenen” plaats vinden voor andere bedrijven dan het bedrijf van Wijnen. De gemeente heeft geen (handhavings)middelen ter beschikking om überhaupt te controleren of het uitzendbureau dan wel Wijnen de arbeidsmigranten exclusief inzet voor Wijnen.

Tot slot

Wat de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten betreft wordt de vergunning aan Wijnen vooralsnog niet verleend. Wij verzoeken het gemeentebestuur dan ook dringend af te zien van vergunningverlening.

In afwachting van uw reactie,

Groetend,

Paul Geurts
(namens de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten)